

Sadržaj

PREDGOVOR	11
UVOD	13
1 TEORIJSKI KONCEPTI SUSTAVNE ZAŠTITE PISANE BAŠTINE U KONTEKSTU ARHIVA	17
OPĆE TEORIJSKE POSTAVKE	18
Uvodne napomene za teorijski dio	19
Konceptualni pogled – apsurd zaštite	20
Temeljni pojmovi i kontekst problematike zaštite pisane baštine	24
Razvoj uže konzervatorsko-restauratorske discipline za zaštitu pisane baštine	31
Kontekst sveobuhvatnog pristupa zaštiti pisane baštine	33
Razine tumačenja pojma zaštita pisane baštine	33
Pretpostavke i preduvjeti za dugoročnu i pouzdanu zaštitu pisane baštine	35
Piramida zaštite	36
Preventivna zaštita u piramidi zaštite	36
Pasivna konzervacija u piramidi zaštite	37
Aktivna konzervacija u piramidi zaštite	37
Restauracija u piramidi zaštite	37
Hijerarhijsko-terminološka vertikala sveobuhvatnog razumijevanja zaštite	40
Koncepti zaštite pisane baštine	40
Pristupi zaštiti pisane baštine	41
Metode zaštite pisane baštine	41
Tehnike i postupci zaštite pisane baštine	41
Karakteristike i specifičnosti arhivskoga gradiva	42
Temelji/svrha zaštite arhivskoga gradiva	45
UPRAVLJANJE ZAŠTITOM PISANE BAŠTINE	48
Kontekst upravljanja zaštitom pisane baštine	49
Osnovni pojmovi i pretpostavke učinkovitog upravljanja zaštitom	49
Politika vs. strategija zaštite	50
Aspekti upravljanja zaštitom pisane baštine	52
Strateško-teorijski aspekt	55
Analiza okruženja kao pretpostavka učinkovitog upravljanja zaštitom	55
Izrada politike zaštite	57
Važnost planiranja u učinkovitom upravljanju zaštitom	59

Ekonomsko-pravni aspekt	61
O ekonomskom i financijskom okviru zaštite	62
O pravnom okviru zaštite	63
Edukativni aspekt	67
Temeljna i specifična znanja o upravljanju zaštitom	68
Primjena znanja u praksi i suvremeni izazovi u obrazovanju	70
Materijalno-operativni aspekt	72
Svojstva i uzročnici propadanja materijala pisane baštine	74
Materijali pisane baštine i unutarnji čimbenici propadanja	75
Vanjski čimbenici propadanja	79
Fizikalno-kemijski čimbenici	79
Biološki čimbenici	82
Čovjek	83
Katastrofe	83
Opće i specifične mjere u operativnoj i tehničkoj zaštiti pisane baštine	84
Nadzor i regulacija mikroklimatskih uvjeta pohrane	85
Nadzor i regulacija temperature i relativne vlažnosti	85
Mjere zaštite od negativnih učinaka svjetlosti	86
Mjere zaštite od atmosferskih zagađenja	86
Mjere zaštite od bioloških čimbenika	87
Osiguravanje prostora i opreme za pohranu pisane baštine	88
Prostori za pohranu	88
Oprema za pohranu i zaštitu	89
Ispitivanje stanja arhivskih fondusa	91
Upravljanje rizicima i pripravnost za slučaj katastrofe	95
Operativna provedba konzervatorskih i restauratorskih postupaka	99
Odabir gradiva za provođenje mjera zaštite	99
Odabir primjerenih zaštitnih mjera	99
Mjere aktivne konzervacije	100
Čišćenje i dezinfekcija	100
Neutralizacija	101
Pohrana u zaštitnu ambalažu	101
Rukovanje arhivskim gradivom	101
Preformatiranje	102
Restauracija	102
Kulturološko-društveni aspekt	105
Kontekst i uloga arhiva iz vizure kulturološko-društvenog aspekta	105
Etički okvir u provođenju mjera zaštite	106
Završne napomene za teorijski dio	109

NA PRIMJERU DRŽAVNOG ARHIVA U RIJECI	113
UVODNO O UPRAVLJANJU ZAŠTITOM GRADIVA DRŽAVNOG ARHIVA U RIJECI	114
Povijest i ustroj ustanove	118
Zaštita gradiva do ustroja konzervatorske djelatnosti	119
Odjel za zaštitu, konzervaciju, restauraciju i reprografiju arhivskoga gradiva	120
Radionica za konzervaciju i restauraciju	120
Djelokrug rada Odjela za zaštitu	122
SUSTAVNA ZAŠTITA ARHIVSKOGA GRADIVA NA RAZINI FUNDUSA	124
Pregled zatečenog stanja	125
Neodgovarajući uvjeti pohrane u spremištima	125
Neadekvatna i nedostatna zaštitna ambalaža i arhivski namještaj	126
Problem dostupnosti gradiva	127
Poduzete mjere zaštite	128
Mjere preventivne zaštite	128
Mjere pasivne konzervacije	129
Poboljšavanje uvjeta pohrane u spremištima	129
Ispitivanje i procjena stanja cjelokupnog fonda	132
Odabir gradiva i primjena primjerenih mjera zaštite	134
Mjere aktivne konzervacije	135
Inventarizacija oštećenja uz fotodokumentaciju	135
Dokumentacijski obrasci	136
Definiranje stupnjeva oštećenja i dostupnosti gradiva	137
Čišćenje i dezinfekcija gradiva	138
Minimalni zahvati na gradivu	139
Opremanje gradiva zaštitnom ambalažom	140
Zaštita gradiva tijekom rukovanja, korištenja u čitaonici i izlaganja	141
Digitalizacija gradiva	142
Restauracija odabranoga gradiva	145
SUSTAVNA ZAŠTITA TREZORSKOGA GRADIVA	148
Projekt Bunker – sustavna zaštita najvrednijega gradiva Arhiva	149
Pregled zatečenog stanja	150
Uvjeti i način pohrane trezorskoga gradiva	150
Podaci o fizičkom obliku i svojstvima trezorskoga gradiva	153

Poduzete mjere zaštite	156
Osiguravanje primjerenih uvjeta pohrane u trezorskom spremištu	157
Mjere pasivne konzervacije	157
Konzervatorska i restauratorska obrada trezorskoga gradiva	160
Mjere aktivne konzervacije	160
Inventarizacija oštećenja i knjižnih struktura uz fotodokumentaciju	160
Karakteristična oštećenja trezorskoga gradiva	163
Knjižne strukture uredskoga tipa	166
Čišćenje i dezinfekcija trezorskoga gradiva	168
Minimalni zahvati na trezorskomu gradivu	171
Opremanje trezorskoga gradiva zaštitnom ambalažom	174
Digitalizacija trezorskoga gradiva	182
Restauracija odabranoga trezorskoga gradiva	183
Konzervacija – restauracija grafika <i>Portreti papa i vladara</i> iz fonda HR-DARI-274	184
Opći i tehnički podaci o grafikama	184
Zatečeno stanje grafika	185
Konzervatorsko-restauratorski radovi na grafikama	188
Istražni radovi	188
Restauratorski radovi	191
Zaštitna ambalaža za pohranu grafika	195
Konzervacija – restauracija isprava na pergamentu iz fondova HR-DARI-250 i HR-DARI-273	196
Opći i tehnički podaci o ispravama	196
Zatečeno stanje isprava	198
Konzervatorsko-restauratorski radovi na ispravama na pergamentu	204
Istražni radovi	204
Restauratorski radovi	206
Zaštitna ambalaža za pohranu i izlaganje isprava	215
Zaštitno snimanje isprava	218
Izlaganje isprava	219
Rezultati Projekta Bunker i dodana vrijednost	222
ZAKLJUČNE NAPOMENE	227
LITERATURA	229
MREŽNI IZVORI	234
PRILOZI	240
KAZALO	249
ZAHVALE AUTORA	255
ŽIVOTOPISI	256